

Nadzor nad zakonitošću rada knjižnica u sastavu, obavlja nadležno tijelo pravne osobe u čijem je sastavu knjižnica.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Članak 41.

Novčanom kaznom od 1.000 KM do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja izdaje, tiska ili proizvodi građu navedenu u članku 6. ovoga Zakona ako ne udovolji obvezi dostave obveznih primjeraka knjižnične građe (članak 7., 8., 9. i 10.).

Odgovorna osoba u pravnoj osobi kaznit će se za prekršaj iz članka 8. i 9. novčanom kaznom od 100 do 2.000 KM.

Članak 42

Novčanom kaznom od 300 KM do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj knjižnica, odnosno pravna osoba u čijem se sastavu nalazi knjižnica:

- ako se ne upiše u zakonom određeni upisnik,
- ako knjižnica ne dostavi podatke potrebne za obavljanje stručnog nadzora,
- ako se utvrdi da knjižnica nije poduzela mjere za zaštitu knjižnične građe (članak 11.), te
- ako se utvrdi da knjižnica nije uredno provela reviziju knjižničkog fonda (članak 14.).

Odgovorna osoba u knjižnici, odnosno pravnoj osobi u čijem se sastavu knjižnica nalazi kaznit će se za prekršaj iz članka 14. novčanom kaznom od 200 KM do 1.500 KM.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 43.

Postojeće knjižnice uskladit će svoje statute, druge opće akte i svoj rad s odredbama ovoga Zakona u roku od godinu dana od njegova stupanja na snagu.

Članak 44.

Osobama koje su položile stručni ispit za obavljanje poslova knjižnične djelatnosti po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog Zakona priznaje se stručni ispit u smislu odredaba ovog Zakona.

Osobe koje na dan stupanja ovog Zakona obavljaju knjižničnu djelatnost a nemaju položen odgovarajući stručni ispit, dužne su u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona položiti stručni ispit za obavljanje poslova knjižnične djelatnosti.

Osobi iz prethodnog stavka koja u propisanom roku ne položi stručni ispit prestaje radni odnos u knjižnici.

Odredbe stavka 2. i 3. ovog članka ne primjenjuju se na osobe koje su do dana stupanja na snagu ovog Zakona obavljale knjižničnu djelatnost najmanje

15 godina, kao i na osobe koje su stekle znanstveni stupanj magistra ili doktora znanosti u knjižničnoj djelatnosti, te na osobe kojima je na dan stupanja na snagu ovog zakona, do pune starosne mirovine preostalo najviše 10 godina radnog staža.

Članak 45.

Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa donijet će propise koji proizlaze iz ovoga Zakona u roku od šest (6) mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Raniji propisi doneseni za provedbu stavka 1. ovoga članka, ostaju na snazi do donošenja novih propisa.

Članak 46.

Stupanjem na snagu ovog Zakona na teritoriju županije prestaju se primjenjivati pravni propisi koji su regulirali ovu oblast.

Članak 47.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-neretvanska županija
SKUPŠTINA

Broj: 02-01-XIII-209/04
Mostar, 15. veljače 2005. godine

Predsjedavajući
Omer Čevra, v.r.

34

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se zakonom uređuju sustav obnove, zaštite i cjelovitog očuvanja prirode, održivo korištenje prirodnih dobara, uvjeti za izvođenje zahvata u prirodu, proglašavanje i zaštita prirodnih vrijednosti, način upravljanja zaštićenim dijelovima prirode, naknade vlasnicima i ovlaštenicima na tim dijelovima prirode za ograničenja kojima su podvrgnuti, odgovornosti za oštećenja prirode, planiranje i organizacija zaštite prirode, popis i praćenje stanja u prirodi, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi, priznanja i nagrade za postignuća u zaštiti prirode, obavljanje upravnih

i stručnih poslova u svezi sa zaštitom i očuvanjem prirode, nadzor te ustrojstvo i postupanje inspekcije zaštite prirode i kazne za prekršaje za pravne i fizičke osobe.

Ovaj zakon ne primjenjuje se u slučaju poduzimanja žurnih mjera radi sprječavanja neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi.

Članak 2.

Odredbe ovog zakona i Zakona o zaštiti okoliša primjenjuju se i na zaštiti voda, zraka, tla, šuma i drugih djelova prirode ukoliko to nije regulirano posebnim zakonima.

Ukoliko je odredbama posebnog zakona utvrđen manji stupanj zaštite u odnosu na zaštitu utvrđenu ovim zakonom, primjenjuju se odredbe ovoga zakona.

Odredbe ovog zakona se primjenjuju na sve fizičke i pravne osobe i njihove udruge koje mogu biti nositelji prava i obveza po odredbama ovoga zakona.

Članak 3.

Priroda uživa zaštitu Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u daljnjem tekstu: Županija) kao njezina temeljna vrijednost i razvojni resurs.

Priroda je u smislu ovoga Zakona sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost.

Zaštićeni dijelovi prirode sukladno ovome Zakonu od interesa su za Županiju i imaju njezinu osobitu zaštitu.

Članak 4.

Ciljevi zaštite prirode su:

- očuvati, obnoviti i povećati postojeću biološku i krajobraznu raznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem;
- osigurati sustav zaštite prirodnih vrijednosti radi trajnoga očuvanja njihovih svojstava temeljem kojih se proglašavaju zaštićenima;
- osigurati održivo korištenje prirodnih dobara na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njenih sastavnica;
- spriječiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti, te osigurati što povoljnije uvjete očuvanja i slobodnog razvoja prirode;
- osigurati pravo građana na zdrav okoliš, odmor i razonodu u prirodi.

Članak 5.

Zaštita prirode temelji se na načelima:

- svatko se mora ponašati tako da pridonosi očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštititi

prirodnih vrijednosti, odnosno očuvanju općekorisne uloge prirode;

- neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva prirodna dobra održivo;
- u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora obvezno je primjenjivati načela, mjere i uvjete zaštite prirode;
- zaštita prirode pravo je i obveza svake fizičke i pravne osobe, te su u tom cilju dužni surađivati radi sprječavanja opasnih radnji i nastanka šteta, izbjegavanja šteta, te radi uklanjanja i sanacije posljedica svake nastale štete, kao i obnove prirodnih uvjeta koji su postojali prije nastanka štete;
- zagađivači i korisnici dužni su platiti troškove, poreze, pristojbe i dr. za zagađivanje ili korištenje prirode ili prirodnih resursa za provedbu bilo kojih djelatnosti ako one uzroče ili će vjerovatno uzročiti štetu po prirodu;
- javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravodobno obavješćivanje o štetama u prirodi i o poduzetim mjerama za njihovo uklanjanje, te pravo na mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o prirodi.

Članak 6.

Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti, te zaštitom prirodnih vrijednosti.

Zaštita prirode provodi se osobito:

- utvrđivanjem svih sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti i njihove ugroženosti;
- izradom i provođenjem uvjeta i mjera zaštite prirode u cilju očuvanja i racionalnog upravljanja pojedinim sastavnicama biološke i krajobrazne raznolikosti, te održivog i racionalnog korištenje prirode i njezinih dobara;
- unošenjem uvjeta i mjera zaštite prirode u dokumente prostornog uređenja, razvojne planove, te planove korištenja prirodnih dobara;
- donošenjem i provedbom strategije, programa, akcijskih planova, planova upravljanja, uvjeta i mjera zaštite prirode;
- praćenjem stanja prirode te obavješćivanjem javnosti o stanju prirode kao i njezinim sudjelovanjem u zaštiti prirode;
- poticanjem i promicanjem zaštite prirode, te razvijanjem svijesti o potrebi zaštite prirode u odgoju i obrazovanju;
- utvrđivanjem dijelova prirode koji imaju osobitu zaštitu Županije (u daljnjem tekstu: zaštićeni dijelovi prirode);
- uspostavom sustava upravljanja zaštićenih dijelova prirode;

Članak 7.

U ovome Zakone u uporabi su pojmovi sa sljedećim značenjem:

"autohtona vrsta" je zavičajna vrsta koja prirodno obitava u određenom ekološkom sustavu nekoga područja;

"alohtona vrsta" je strana, nezavičajna vrsta koja prirodno nije obitala u određenom ekološkom sustavu nekoga područja, nego je u njega dospjela namjernim ili nenamjernim naseljavanjem;

"biološka raznolikost" je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi ekoloških sustava, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta te raznolikost između ekoloških sustava;

"divlje vrste" biljaka, gljiva i životinja su sve vrste i podvrste koje nisu nastale pod utjecajem čovjeka kao posljedica uzgojnih aktivnosti;

"ekološki koridor" je ekološka sastavnica ili niz takvih sastavnica koje omogućuju kretanje biološkim svojstama od jednog lokaliteta do drugog;

"ekološki sustav" je dinamičan kompleks zajednica biljaka, gljiva, životinja i mikroorganizama i njihovog neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica;

"endem" je vrsta ili podvrsta čije rasprostranjenje je ograničeno na određeno područje ili lokalitet;

"krajobraz" je određeno područje, viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat djelovanja i međudjelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika;

"krš" je specifičan reljef i hidrografija na karbonatnim stijenama;

"monitoring stanja prirode" je praćenje stanja prirode, odnosno sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti;

"obnavljanje prirode" je skup stručnih mjera kojima se narušeno stanje biološke i krajobrazne raznolikosti vraća u stanje blisko izvornom;

"očuvanje prirode" je svaki postupak, koji se obavlja radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti;

"održivo korištenje prirodnih dobara" je korištenje prirodnih dobara na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih naraštaja;

"oštećenje prirode" je stanje prirode, kada su ljudskim djelovanjem promijenjeni prirodni procesi u tolikoj mjeri da je narušena prirodna ravnoteža ili su uništene prirodne vrijednosti;

"populacija" je skupina prostorno i vremenski povezanih primjeraka iste vrste, u kojoj se one međusobno križaju;

"prirodna dobra" su sve sastavnice prirode koje čovjek iskorišćuje u gospodarske svrhe; prirodna dobra mogu biti neobnovljiva (mineralne sirovine) i obnovljiva (biološka dobra, vode, tlo);

"prirodna ravnoteža" je stanje međusobno uravnoteženih odnosa i utjecaja živih bića među sobom i sa njihovim staništem. Prirodna ravnoteža je narušena, kada se poremeti kvantitativna ili kvalitativna

struktura životne zajednice, oštetiti ili uništi stanište, uništi ili promijeniti sposobnost djelovanja ekološkog sustava, prekine međusobna povezanost pojedinih ekoloških sustava, ili prouzroči znatnija izoliranost pojedinih populacija;

"prirodne vrijednosti" su dijelovi prirode koji zavrjeđuju osobitu zaštitu radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, radi svoje osjetljivosti ili radi znanstvenog, kulturološkog, estetskog, obrazovnog, gospodarskog i drugog javnog interesa;

"rizik za prirodu" je vjerojatnost da će neki zahvat posredno ili neposredno prouzročiti štetu prirodi;

"stanište" je prostor ili mjesto gdje se organizam ili populacija prirodno pojavljuju;

"stanišni tip" je jedinstvena prostorno određena funkcionalna jedinica ekološkog sustava;

"vlažna staništa" uključuju područja močvarnih zemljišta, ritova i cretova, krške hidrološke sustave i druge vode, prirodne ili umjetne, stalne ili povremene, sa stajaćom ili tekućom vodom, slatkom ili slanom, uključujući područja morske vode čija dubina za vrijeme oseke ne prelazi šest metara;

"zahvat u prirodu" je svako privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodu koje može narušiti prirodnu ravnotežu.

II. OČUVANJE PRIRODE

Opće mjere

Članak 8.

Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti na način propisan ovim Zakonom.

Članak 9.

Vlasnici i ovlaštenici prava na prirodninama, dužni su dopustiti predstavnicima tijela županijske uprave i službama za upravu jedinica lokalne samouprave nadležnim za zaštitu prirode (u daljnjem tekstu: nadležna tijela i službe za upravu), ili od njih ovlaštenim osobama, obilazak i pregled tih prirodnina u svrhu istraživanja, prikupljanja stručnih podataka, te stručnog nadzora u provođenju propisanih uvjeta i mjera zaštite prirode.

Odredbe stavka 1. ovoga članka odnose se i na zaštićene dijelove prirode, ako posebnim propisom u području zaštite prirode nije drugačije određeno.

Članak 10.

Prenamjena zemljišta dopuštena je samo uz uvažavanje prirodnih vrijednosti, te skrb o značaju i strukturi krajobraza stvorenog tradicionalnim i prirodi bliskim načinima korištenja zemljišta, uz uvjete propisane zakonom.

Članak 11.

Građevinsko područje može se proširiti, odnosno novo građevinsko područje odrediti samo:

- ako su u postojećem građevinskom području iskorištene sve mogućnosti racionalnog korištenja prostora i ako nije moguće drugačije zadovoljiti planirane potrebe;
- ako za gradnju infrastrukturnih veza izvan naselja nije moguće iskoristiti postojeće koridore.

Radnje iz stavka 1. ovoga članka mogu se vršiti samo ako su u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom područja.

Uređenje prostora i korištenje prirodnih dobara

Članak 12.

Prirodna dobra moraju se koristiti održivo, što uključuje odgovarajuće dugoročno planiranje, te primjenu metoda bliskih prirodi i mjera očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti.

Korištenje prirodnih dobara i uređenje prostora planira se i provodi temeljem planova korištenja prirodnih dobara (rudarski projekti eksploatacije mineralnih sirovina, gospodarske osnove u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom gospodarstvu i dr.) i dokumenata prostornog uređenja, a u skladu s mjerama i uvjetima zaštite prirode i prirodnih vrijednosti određenim u svrhu očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, ovisno o tipu krajobraza i ekološkog sustava, raznolikosti biljnih, gljivljih, životinjskih svojti i staništa, te geološkoj baštini.

Zabranjeno je korištenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje:

- trajno oštećenje tla i gubitak njegove prirodne plodnosti, odnosno onečišćenje tla iznad dopuštene razine;
- trajno oštećenje površinskih ili podzemnih geomorfoloških vrijednosti;
- trajno osiromašenje prirodnog biljnog, gljivljeg i životinjskog svijeta;
- trajno smanjenje biološke i krajobrazne raznolikosti;
- onečišćenje vode i ugrožavanje njezine iskoristivosti;
- onečišćenje zraka iznad dopuštene razine.

Članak 13.

Ako način ili opseg korištenja prirodnih dobara neposredno ugrožava povoljno stanje neke vrste ili stanišnoga tipa Ministarstvo graditeljstva, prostornog uređenja i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanske županije-kantona (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), može korištenje ograničiti ili privremeno obustaviti dok traje ugroženost.

Odluku iz stavka 1. ovoga članka Ministarstvo donosi nakon pribavljenog mišljenja Ministarstva

nadležnog za gospodarenje prirodnim dobrom koje se iskorištava.

Ako Ministarstvo nadležano za gospodarenje prirodnim dobrom koje se iskorištava ne dostavi mišljenje u roku od osam dana smatra se da je pribavljeno mišljenje o suglasnosti.

Zahvati u prirodu

Članak 14.

Zahvati u prirodu planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode. Više manjih zahvata na jednom staništu smatra se jednim zahvatom.

Tijekom izvođenja zahvata izvođač mora djelovati tako da u najmanjoj mjeri oštećuje prirodu, a po završetku zahvata dužan je u zoni utjecaja zahvata uspostaviti ili približiti stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata.

Članak 15.

Za planirani zahvat u prirodu koji može narušiti prirodnu ravnotežu (gradnja građevina, uređenje vodotoka, radovi tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina, zahvati u svezi eksploatacije mineralnih sirovina, zahvati u svezi prenamjene poljoprivrednog zemljišta kojima se ugrožava ili mijenja stanišni tip i dr.) treba ustanoviti njegov utjecaj i ocijeniti prihvatljivost za prirodu sukladno ovom Zakonu i drugim propisima.

Zahvati u prirodu iz stavka 1. ovoga članka odnose se na privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodnim vrijednostima, zaštićenim dijelovima prirode i ekološki značajnim područjima.

Članak 16.

Za planirane zahvate u prirodu za koje je posebnim propisom obvezna procjena utjecaja na okoliš, ocjena njihove prihvatljivosti za prirodu obavlja se u sklopu procjene utjecaja na okoliš.

Za planirane zahvate u prirodu iz članka 13. stavka 1. ovoga Zakona ocjenu prihvatljivosti za prirodu daje Ministarstvo na temelju izrađene studije o prihvatljivosti zahvata za prirodu.

Krajobrazi

Članak 17.

Krajobraze treba očuvati u prirodnom i doprirodnom stanju, a gdje je to potrebno i prikladno, ponovno uspostaviti.

Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba osigurati značajna i karakteristična obilježja krajobraza te održavanje bioloških, geoloških, kulturnih vrijednosti i drugih vrijednosti koje određuju značaj i estetski doživljaj krajobraza.

Članak 18.

Zahvate u prostor treba planirati i izvoditi tako da se u najvećoj mjeri očuvaju značajna i karakteristična obilježja krajobraza i krajobrazna raznolikost.

Izvan naseljenih područja krajobraz je potrebno očuvati u što prirodnijem stanju radi zaštite biološke raznolikosti i mogućnosti primjerene rekreacije.

U naseljenim područjima prirodne, osobito zelene površine, drveće, vode i druge površine značajne za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti treba štiti, čuvati i njegovati, te tamo gdje je moguće i prikladno obogaćivati i oblikovati.

Članak 19.

Iskorištavanje mineralnih sirovina obavlja se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju krajobrazne vrijednosti prostora. Neizbježne negativne posljedice za krajobraz, izazvane istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina, otklanjaju se ponovnim oblikovanjem (sanacijom) izvornog krajobraza ili oblikovanjem prema stanju prirode, u svrhu uspostave doprirodnog krajobraza, odnosno krajobraza namijenjenog rekreaciji.

Projekt sanacije, odnosno uređenja eksploatacijskog prostora zahvaćenog radovima nakon završetka iskorištavanja mineralnih sirovina, sastavni je dio glavnog rudarskog projekta eksploatacije mineralnih sirovina.

Ekološki sustavi**Članak 20.**

Zaštita ekoloških sustava ostvaruje se provođenjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora, te zaštitom stanišnih tipova.

Ministarstvo vodi katastar i prati stanje (monitoring) osobitih i ugroženih ekoloških sustava, odnosno stanišnih tipova sukladno ovome Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.

Šume**Članak 21.**

Zaštita, korištenje i gospodarenje šumama obavlja se temeljem ovoga Zakona i drugih propisa.

Korištenje i gospodarenje šumama temelji se na načelima održivog razvitka, održavanja prirodnoga sastava vrsta i njihove prirodne obnove.

Članak 22.

Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavlja se autohtonim vrstama drveća, u sastavu koji odražava prirodni sastav vrsta i koristeći prirodni bliske metode.

Pošumljavanje nešumskih površina obavlja se tamo gdje je opravdano, uz uvjet da se ne ugrožavaju ugroženi nešumski i rijetki stanišni tipovi.

Krš**Članak 23.**

Krški ekološki sustavi predstavljaju bogatstvo globalne razine vrijednosti koji se štite radi njihove osjetljivosti i prirodne su vrijednosti u smislu ovoga Zakona.

Zabranjeno je, osim u slučaju javnog interesa, onečišćavati vode, skretati vodene tokove, mijenjati prirodne razine i režime voda, mijenjati izvornost krške podloge i oštećivati ili uništavati krške površinske i podzemne pojave (krške depresije, kanjoni, slapovi, vodotoci i dr.) i objekte.

Prilikom planiranja uređenja prostora i korištenja prirodnih dobara u krškom području utvrđuje se mogući utjecaj u odnosu na cijelo slijevno područje.

Članak 24.

Nadležna tijela i službe za upravu u okviru svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su posebnu pozornost posvetiti zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja, te poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju mjeru i za stalno praćenje stanja voda.

Članak 25.

U krškom području odlaganje otpada obavlja se u organiziranim odlagalištima. Odlagališta moraju biti izgrađena (izvedena) na način da se sprječava svako onečišćenje podzemlja.

Članak 26.

Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i uživaju opće zaštitne mjere, kao i posebne zaštitne mjere ako su proglašeni zaštićenim dijelovima prirode.

Vode i vlažna staništa**Članak 27.**

Vode i vlažna staništa predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona, te ih treba očuvati u prirodnom ili doprirodnom stanju, gdje god je moguće i prikladno.

Vode se štite od onečišćavanja, a njihovu prirodnu sposobnost vlastitog čišćenja treba očuvati ili ponovno uspostavljati.

Mjerodavna tijela i službe za upravu u okviru svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti dužni su skrbiti o zaštiti voda od onečišćenja, poduzimati nužne mjere za smanjenje

onečišćenja na najmanju moguću mjeru i stalno pratiti stanje onečišćenja.

Članak 28.

U prirodnim i doprirodnim vlažnim staništima nije dopušteno zahvaćati vodne zalihe (isušivanje, zatrpavanje izvora, bara i dr.) ako su one potrebne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti.

More

Članak 29.

Mjerodavna tijela i službe za upravu u sklopu svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more.

U slučajevima akcidentnih onečišćenja mora s brodova ili s obale prioritetno se provodi saniranje onih posljedica onečišćenja koje ugrožavaju biološku raznolikost u moru.

Članak 30.

Razine dopuštenog iskorištavanja dijelova žive i nežive prirode mora i podmorja utvrđuje se na temelju procjene zaliha bioloških dobara u moru.

Procjenu zaliha bioloških dobara u moru utvrđuje Ministarstvo mjerodavno za poslove poljoprivrede i šumarstva, nakon pribavljene suglasnosti Ministarstva, na temelju mišljenja mjerodavne znanstvene institucije.

Naselja

Članak 31.

U planiranju i uređenju prostora na područjima guste naseljenosti, radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, potrebno je:

- omogućiti povezanost staništa u područjima guste naseljenosti s područjima prirode izvan njih, ako je to tehnički izvodivo i ne zahtijeva nesrazmjerne troškove;
- čuvati postojeće, a gdje je moguće i prikladno, umjetno stvarati zelene površine, drveće, skupine stabala, vode tekućice i stajaćice i druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništima.

Stanišni tipovi

Članak 32.

Očuvanje ekološkog sustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnom stanju.

Stanišni tip je u povoljnom stanju, ako:

- je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stabilna ili se povećava;

- postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije neophodne za njegov dugoročni opstanak;
- je zajamčeno povoljno stanje njegovih značajnih bioloških vrsta.

Članak 33.

Stanišni tipovi se kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procijenuje i prati.

Ugroženi stanišni tipovi su oni koji nisu u povoljnom stanju te im prijete nestanak.

Područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.

Kartiranje i procjenu stanja i ugroženosti stanišnih tipova, vrste stanišnih tipova, te ugrožene i rijetke tipove staništa propisuje Ministarstvo.

Praćenje stanja i ugroženosti staništa obavljaju nadležna tijela i službe za upravu i druge ovlaštene fizičke i pravne osobe.

Članak 34.

Ekološki značajno područje je područje koje u velikoj mjeri pridonosi očuvanju biološke raznolikosti u Županiji.

Ekološki značajna područja su:

- područja stanišnih tipova koji su biološki iznimno raznovrsni ili dobro očuvani, gdje su staništa ugroženih ili endemičnih bioloških vrsta, koja su međunarodno značajna po mjerilima potvrđenih međunarodnih ugovora, ili koja drugačije pridonose očuvanju biološke raznolikosti;
- područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova;
- staništa vrsta zaštićenih temeljem potvrđenih međunarodnih ugovora;
- selidbeni putevi životinja;
- ekološki koridori.

Članak 35.

Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem propisanih mjera i uvjeta zaštite prirode u cilju očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti na temelju ovoga Zakona.

Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području.

Iznimno, Ministarstvo može dopustiti zahvate ili radnje iz stavka 2. ovoga članka ako se oštećenje ekološki značajnog područja može odgovarajućim mjerama kompenzirati, ili ako su zahvati i radnje potrebni radi prevladavajućeg općeg interesa.

Pojedina ekološki značajna područja mogu se zaštititi u nekoj od kategorija zaštićenih dijelova prirode.

Vrste i podvrste
Članak 36.

Divlje vrste i podvrste biljaka i životinja (u daljnjem tekstu: divlje vrste) čine:

- živi i mrtvi primjerci samoniklih biljaka i gljiva i slobodnoživućih životinja, te njihovi uzgojeni primjerci;
- njihovi razvojni oblici (jaja, ličinke, čahure, sjemenke, plodovi, i dr.);
- njihovi dijelovi.

Zabranjeno je smanjiti brojnost populacija divljih vrsta, uništavati njihova staništa ili mijenjati njihove životne uvjete u mjeri u kojoj bi svojta postala ugrožena.

Članak 37.

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na svaku pojedinu vrstu divljih biljaka i životinja u svakoj fazi razvitka i u svakom obliku i stanju.

Članak 38.

Zaštićene divlje biljke i životinje zabranjeno je:

- namjerno proganjati, hvatati, držati i ubijati;
- namjerno oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, gnijezda ili legla, te područja njihova razmnožavanja ili odmaranja;
- namjerno uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih i hibernacije, ako bi uznemiravanje bilo značajno u odnosu na ciljeve zaštite;
- namjerno uništavati ili uzimati jaja iz prirode;
- prikrivati, držati, uzgajati, prodavati, kupovati i otuđivati ili na bilo koji način pribavljati i preparirati.

Zaštitu iz ovoga članka uživaju i samonikle biljke, te divlje životinje koje se nalaze u zaštićenom krajobrazu, spomeniku prirode i ostalim zaštićenim dijelovima prirode ako se radi o vrijednostima radi kojih je područje zaštićeno, kao i sve podzemne životinje, iako nisu zaštićene kao pojedinačne vrste.

Odredbe stavka 1. ovoga članka ne odnose se u slučaju znanstvenog istraživanja. Dopuštenjem za znanstveno istraživanje utvrđuju se uvjeti zaštite prirode.

Članak 39.

Zaštićene divlje biljke i životinje ne smiju se izvoziti niti uvoziti.

Iznimno, pojedine zaštićene biljke i životinje smiju se izvoziti i uvoziti u znanstveno-istraživačke svrhe u ograničenom roku trajanja, radi razmjene, izlaganja i slično na temelju dopuštenja Ministarstva.

Članak 40.

Za znanstvena istraživanja na području posebno zaštićenih dijelova prirode ili za istraživanja zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta potrebno je ishoditi dopuštenje Ministarstva. Dopuštenjem se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode.

Nositelj istraživanja iz stavka 1. ovoga članka dužan je o rezultatima istraživanja izvijestiti Ministarstvo u roku od 30 dana po obavljenom istraživanju na način propisan ovim Zakonom i drugim propisom.

Članak 41.

Odobrenje Ministarstva treba ishoditi i za sakupljanje biljaka i njihovih dijelova, hvatanje ili ubijanje životinja koje nisu zaštićene na temelju ovog ili drugih zakona, za sakupljanje minerala i fosila u većim količinama, ako se sve to obavlja u svrhu stjecanja materijalne dobiti.

Radnje iz stavka 1. ovog članka mogu se obavljati samo uz predhodnu suglasnost vlasnika ili ovlaštenika prava na zemljište ili vodenu površinu na kojima se obavljaju radnje iz stavka 1. ovog članka.

Uvjete za ishođenje odobrenja iz stavka 1. ovog članka propisat će Ministarstvo.

Članak 42.

Autoceste i druge prometnice ili drugi objekti koji prelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja grade se na način da se osigura sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.

Držanje, uzgoj i trgovina divljim vrstama
Članak 43.

Životinje divljih i zaštićenih vrsta zabranjeno je držati u zatočeništvu u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi.

Fizičke ili pravne osobe, te javne ustanove koje su vlasnici ili posjednici zaštićenih životinja temeljem ovog Zakona ili potvrđenih međunarodnih ugovora, s namjerom njihova držanja u zatočeništvu, dužne su o tome izvjestiti Ministarstvo u roku 30 dana po stjecanju vlasništva nad tim životinjama.

Članak 44.

Fizička ili pravna osoba, koja namjerava držati životinje zavičajnih ili stranih divljih vrsta u zatočeništvu s namjenom prikazivanja javnosti u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima, dužna je ishoditi dopuštenje Ministarstva.

Dopuštenje iz stavka 1. ovoga članka izdat će se privremeno ili trajno, ako podnositelj zahtjeva dokaže da su ispunjeni uvjeti iz članka 43. ovoga Zakona, te da će životinje prikazivati u okruženju koje opona-

ša prirodne uvjete u staništu i ne iskrivljuje saznanja o biologiji vrste.

Članak 45.

Populacije lovnih i ribolovnih vrsta iskorištavaju se i štite prema odredbama ovoga Zakona i drugih posebnih propisa.

Zabranjena je uporaba svih neselektivnih sredstava hvatanja i ubijanja divljih životinja te uporaba svih sredstava koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije tih vrsta, a posebno sredstvima zabranjenim potvrđenim međunarodnim ugovorima, kao što su:

- žive životinje koje se koriste kao mamci, oslijepjene ili osakaćene;
- električne ubojite ili omamljujuće naprave;
- umjetne svijetleće naprave;
- zrcala i druge zaslepljujuće naprave;
- odašiljači zvuka (magnetofoni, kazetofoni i dr.) koji emitiraju zvukove dozivanja, boli ili javljanja;
- naprave za osvjetljavanje cilja;
- optički nišani za noćni lov s mogućnošću elektronskog povećavanja ili pretvaranja slike;
- eksplozivi;
- otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
- poluautomatsko ili automatsko oružje sa spremnikom koji može sadržavati više od dva naboja;
- letjelice;
- motorna vozila u pokretu i dr.

Minerali i fosili

Članak 46.

Minerali su samородni homogeni kemijski elementi ili spojevi u vidu kristalizirane ili amorfne tvari, određene strukture, oblika i sastava. Minerali u smislu ovoga Zakona nisu mineralne sirovine.

Fosili predstavljaju sačuvane cjeline, dijelove, ili tragove izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti (ihnofosili).

Minerali i fosili su u vlasništvu Županije.

Zabranjeno je uništavati minerale i fosile i oštećivati njihova nalazišta.

O pronalasku minerala i fosila pronalazač je dužan obavijestiti Ministarstvo.

U slučaju iz stavka 5. ovoga članka nalazač je dužan iste ponuditi na prodaju Ministarstvu.

Ukoliko Ministarstvo odbije ponudu iz stavka 6. ovoga članka nalazač je dužan iste ponuditi na prodaju Federalnom ministarstvu prostornog uređenja i okoliša.

III. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE

Temeljni dokumenti zaštite prirode

Članak 47.

Temeljni dokumenti zaštite prirode su Županijski plan zaštite prirode (u daljnjem tekstu: Plan zaštite prirode) i Program zaštite prirode jedinica lokalne samouprave.

Prijedlog plana zaštite prirode priprema Ministarstvo.

Prijedlog plana zaštite prirode dostavlja se Federalnom ministarstvu radi davanja mišljenja i primjedbi.

Prijedlog plana zaštite prirode mora biti dostupan javnosti radi davanja mišljenja i primjedbi.

Plan zaštite prirode donosi Skupština Županije Hercegovačko-neretvanske (u daljnjem tekstu: "Skupština"), na prijedlog Vlade za period od 10 godina. Plan zaštite prirode mora biti usuglašen sa Federalnom strategijom zaštite prirode.

Program zaštite prirode donosi predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave, svako za svoje područje.

Program zaštite prirode mora biti usklađen sa Planom zaštite prirode.

Članak 48.

Plan zaštite prirode određuje dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti, te načine njezina provođenja u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem u Županiji.

Plan zaštite prirode sadrži osobito:

- opće strateške ciljeve;
- smjernice za očuvanje krajobraza, ekoloških sustava, stanišnih tipova, divljih vrsta i zavičajnih udomaćenih vrsta;
- smjernice za posebno zaštićene dijelove prirode;
- smjernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- smjernice za ugrađivanje zaštite prirode u druge sektore;
- smjernice za zakonodavni i institucionalni okvir;
- smjernice za odgoj i obrazovanje;
- smjernice za obavješćivanje javnosti i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi;
- akcijske planove za provedbu smjernica, s oznakama prioriteta i mogućih izvora financiranja;
- način ispunjavanja međunarodnih obveza u zaštiti prirode;
- kartografski prilog koji prostorno prikazuje mjere očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti.

Strateške smjernice iz Plana zaštite prirode primjenjuju se u izradi dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja prirodnih dobara.

IV. INFORMACIJSKI SUSTAV I PRAĆENJE STANJA (MONITORING)

Članak 49.

Ministarstvo organizira praćenje stanja očuvanosti prirode

Praćenje stanja očuvanosti prirode obuhvaća:

- praćenje stanja bioloških vrsta, njihovih staništa, stanišnih tipova, ekološki značajnih područja, ekoloških sustava te tipova krajobraza;
- praćenje stanja posebno zaštićenih dijelova prirode.

Praćenje stanja prirode provode tijela županijske uprave i tijela jedinice lokalne samouprave, kao i druge ovlaštene pravne i fizičke osobe.

Podaci o praćenju stanja prirode dostavljaju se Ministarstvu. Podaci su javni, osim ako se radi zaštite divljih vrsta ili staništa podaci ne proglašaju tajnim.

Članak 50.

Ministarstvo ustrojava jedinstveni informacijski sustav zaštite prirode prema međunarodno prihvaćenim standardima i obvezama.

Mjerodavna tijela županijske uprave, službe jedinica lokalne samouprave, te druge ovlaštene pravne i fizičke osobe dužni su podatke o stanju i zaštiti prirode staviti na raspolaganje Ministarstvu.

V. PRISTUP INFORMACIJAMA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Obavješćivanje javnosti

Članak 51.

Ministarstvo, jedinice lokalne samouprave i pravne ili fizičke osobe koje obavljaju poslove u svezi sa zaštitom prirode dužni su osigurati javnost podataka u svezi zaštite prirode, osim ako posebnim zakonom ili aktom mjerodavnog tijela nije propisana tajnost podataka.

Mjerodavna tijela i službe za upravu te pravne ili fizičke osobe iz stavka 1. ovoga članka dužni su voditi očevidnik o podacima važnim za zaštitu prirode, i u slučaju oštećenja prirode dužni su o tome izvjestiti javnost s uputama o postupanju radi njene zaštite i očuvanja. U slučaju bilo kakve neposredne prijetnje prirodi i zdravlju ljudi javnost se izvješćuje o poduzimanju potrebitih mjera i radnji u cilju sprječavanja ili ublažavanja šteta koje bi mogle proisteci iz te opasnosti.

Informacije moraju biti pravodobne i istinite.

Sudjelovanje javnosti u odlučivanju

Članak 52.

Tijekom izrade propisa odnosno akata o proglašenju posebno zaštićenih dijelova prirode, dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja prirodnih dobara, kao i općeprimjenjivih i pravno obvezujućih propisa i dokumenata u području zaštite prirode, osigurava se sudjelovanje javnosti.

Javnost mora biti tijekom postupaka iz stavka 1. ovoga članka izvješćena putem javne obavijesti ili pojedinačno obavješćena o aktu ili djelatnosti koji mogu utjecati na stanje u prirodi.

Izvješćivanje javnosti obvezno je u slučajevima propisanim ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.

VI. ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Zaštićeni dijelovi prirode

Članak 53.

Posebno zaštićeni dijelovi prirode uživaju osobitu zaštitu Županije.

Kategorije zaštićenih dijelova prirode prema ovome Zakonu su:

- spomenik prirode;
- zaštićeni krajolik (u šta spada park prirode, park šuma, regionalni park, memorijalno područje kao i ranije kategorije bez mogućnosti novog proglašenja).

Spomenik prirode

Članak 54.

Spomenik prirode je pojedinačni neizmjenjeni dio ili skupina dijelova žive ili nežive prirode, koji ima prirodnu, znanstvenu, estetsku ili kulturno-povjesnu vrijednost.

Spomenik prirode može biti geološki (mineraloško ili paleontološko nalazište, struktura slojeva i sl.), geomorfološki (špilja, soliterna stijena itd), hidrološki (vrela, slap, jezero i sl.), botanički (rijetki ili lokacijom značajni primjerak biljnog svijeta i sl.), prostorno mali botanički ili zoološki lokalitet i dr.

Na spomeniku prirode i u njegovoj neposrednoj blizini nisu dopuštene radnje koje ugrožavaju njegovu obilježja i vrijednosti.

Spomenici prirode utvrđuju se s ciljem:

- zaštite ili očuvanja trajnih prirodnih značajki od iznimne važnosti, jedinstvene ili značenja kvalitete i/ili spiritualnog značenja sukladno određenim ciljevima,
- pružanja mogućnosti za znanstvene istraživanja, izobrazbu, interpretaciju i procjenu od javnosti,

- otklanjanja i sprječavanja eksploatacije ili posjeta koje mogu dovesti do promjene i oštećenja prirode,
- omogućavanja beneficija stanovništvu koje živi na tom području sukladnim s ciljevima upravljanja.

Zaštićeni krajobraz

Članak 55.

Zaštićeni krajobrazu je kopneno ili priobalno područje nastalo međusobnim djelovanjem prirode i čovjeka sa iznimnim estetskim, ekološkim i kulturnim vrijednostima i često s velikom biološkom raznolikošću.

Na zaštićenom krajobrazu i u njegovoj neposrednoj blizini nisu dopušteni zahvati kojima bi se promijenile ili narušile vrijednosti zbog kojih je zaštićen.

Zaštićeni krajobraz se utvrđuje s ciljem:

- održavanja usklađenosti međusobnog djelovanja prirode i kulture putem zaštite kopnenog i/ili priobalnog krajobraza i tradicionalnog korištenja zemljišta, građenja, te društvenih i kulturnih manifestacija;
- provedbe ekonomskih djelatnosti sukladno prirodi i očuvanju kulturnog sustava zajednica;
- održavanja raznolikosti krajobraza i staništa, srodnih vrsta i ekosustava;
- eliminiranja i sprječavanja korištenja tla i djelatnosti koje nisu sukladne ciljevima upravljanja;
- omogućavanja rekreacije i turizma koji odgovaraju kategoriji područja;
- poticanja znanstvenih i izobraznih djelatnosti za dobrobit stanovništva za dulje razdoblje;
- sudjelovanje javnosti u zaštiti okoliša toga područja;
- omogućavanja beneficija putem osiguranja prirodnih izvora (poput šuma i riba) i usluga (poput čistih voda ili prihoda od turizma s ciljem održive uporabe toga područja) za lokalnu zajednicu.

Park prirode

Članak 56.

Park prirode je prostrano kopneno ili priobalno prirodno ili dijelom kultivirano područje s naglašenim estetskim, ekološkim, odgojno-obrazovnim, kulturno-povijesnim i turističko-rekreacijskim vrijednostima.

U parku prirode su dopuštene samo one djelatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegove bitne značajke i uloge.

Proglašavanje zaštićenih dijelova prirode

Članak 57.

Zaštićeni krajobraz i spomenik prirode proglašava Skupština posebnim zakonom.

Upisnik zaštićenih dijelova prirode

Članak 58.

Akt o proglašenju zaštićenih dijelova prirode iz članka 57. ovoga Zakona objavljuje se u "Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije-kantona".

Zaštićeni djelovi prirode upisuju se u Upisnik zaštićenih dijelova prirode.

Upisnik zaštićenih dijelova prirode vodi Ministarstvo.

Ministarstvo propisuje sadržaj i način vođenja Upisnika zaštićenih dijelova prirode.

Pokretanje postupka za stavljanje pod zaštitu dijelova prirode

Članak 59.

Pojedini dijelovi prirode o kojima se vodi postupak radi stavljanja pod zaštitu nalaze se pod privremenom zaštitom od dana kada je vlasnik ili drugi ovlaštenik prava na takvom dijelu prirode obaviješten da je postupak pokrenut, a najdulje godinu dana od dana primitka obavijesti.

Prijedlog za proglašenje i obavijest o pokretanju postupka za stavljanje pod zaštitu dijelova prirode iz članka 57. ovog zakona daje Ministarstvo.

Obavijest mora sadržavati granice područja i točan opis postojećeg stanja područja.

Za vrijeme privremene zaštite primjenjuju se odredbe ovog zakona, kao i kod zaštićenih dijelova prirode.

Akt o prestanku zaštite dijelova prirode

Članak 60.

Ako nestanu obilježja zbog kojih je određen dio prirode proglašen zaštićenim, Skupština će donijeti akt o prestanku zaštite, na način i u postupku predviđenom za proglašenje te zaštite.

Upravljanje zaštićenim područjima

Članak 61.

Upravljanje spomenikom prirode i zaštićenim krajobrazom provodi se na temelju plana upravljanja.

Plan upravljanja donosi Vlada na prijedlog Ministarstva za razdoblje od deset godina.

Propisom iz članka 57. propisat će se nadležno tijelo za provedbu mjera upravljanja koje će se primjeniti na zaštićenom području.

Uvjeti zaštite prirode

Članak 62.

Nisu dopuštene radnje koje mogu prouzročiti promjene i oštećenja na zaštićenom dijelu prirode.

Na zaštićenom dijelu prirode dopuštene su one radnje i djelatnosti koje ga ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je proglašen zaštićenim.

Radnje iz stavka 2. ovog članka dopuštene su samo uz ishođenje uvjeta zaštite prirode.

Uvjete iz stavka 3. ovog članka izdaje Ministarstvo.

Za poduzimanje radnji iz stavka 2. ovog članka za koje je potrebno ishoditi urbanističku suglasnost, uvjeti zaštite prirode utvrđuju se u postupku izdavanja urbanističke suglasnosti.

Građevna dozvola može se izdati, a izvođenje drugih radova dopustiti u slučajevima iz stavka 2. ovog članka samo ako Ministarstvo izda rješenje da je glavni projekt ili odgovarajuća dokumentacija urađena sukladno s uvjetima zaštite prirode iz stavka 3. ovog članka.

Naknada za ograničenje korištenja zaštićenog dijela prirode

Članak 63.

Ako je korištenje ili iskorištavanje zaštićenog dijela prirode na određeni način ili u određene svrhe ograničeno ili zabranjeno, vlasnik ili posjednik ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut. Iznos mora biti razmjernan umanjenom prihodu.

Visina naknade utvrđuje se sporazumno. U slučaju spora o visini naknade odlučuje sud.

Naknada se isplaćuje iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša.

Vlasništvo

Članak 64.

Zemljište unutar granica zaštićenih dijelova prirode na kojem pravo korištenja i raspolaganja imaju društvene pravne osobe prenosi se u vlasništvo Županije, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Vlasništvo nad nekretninama koje se nalaze u zaštićenim dijelovima prirode mogu stjecati samo domaće pravne i fizičke osobe.

Članak 65.

Vlasnik nekretnina unutar zaštićenih dijelova prirode, koji namjeravaju tu nekretninu prodati dužan ju je najprije ponuditi na prodaju Županiji

Vlasnik nekretnine unutar zaštićenog dijela prirode dužan je u ponudi navesti cijenu i uvjete prodaje.

Županija je dužna ponudu prihvatiti ili odbiti u roku 60 dana od dana primitka pismene ponude.

Ako ponuda ne bude prihvaćena unutar roka iz stavka 3. ovog članka vlasnik može nekretninu u zaštićenom dijelu prirode prodati drugoj osobi uz cijenu koja nije niža od cijene navedene u ponudi i pod uvjetima koji za kupca nisu povoljniji od uvjeta što ih sadrži ponuda iz stavka 3. ovog članka.

Ako vlasnik proda nekretninu u zaštićenom dijelu prirode, a nije prije toga postupio u skladu sa stavkom 1. i 3. ovog članka Županija imava pravo tužbom protiv prodavatelja i kupca zahtijevati poništenje ugovora o kupoprodaji u roku od dvije godine od dana sklapanja ugovora o kupoprodaji.

Županija može u roku od dvije godine zahtijevati poništenje ugovora o kupoprodaji nekretnine u zaštićenom dijelu prirode i kad je taj ugovor sklopljen pod vidom darovanja ili kad su visina cijene ili uvjeti prodaje prividni, a stvarna cijena i uvjeti ugovora povoljni za kupca.

Pravo prvokupa iz stavka 1. ovog članka upisuje se u zemljišnim knjigama kod nadležnog suda.

Naknada štete

Članak 66.

Fizičke i pravne osobe dužne su nadoknaditi štetu koju prouzroče povredama odredaba ovog Zakona.

Sredstva ostvarena naknadom štete iz stavka 1. ovog članka prihod su Fonda za zaštitu okoliša.

Članak 67.

Štetu koju unutar zaštićenog dijela prirode iz članka 57. ovoga zakona nanese zaštićena životinja dužna je nadoknaditi Županija.

Rješenje o naknadi štete iz stavka 1. ovog članka upravni je akt.

Štetu koju izvan zaštićenog dijela prirode nanese zaštićena životinja snosi Federacija BiH.

Visina štete utvrđuje se sporazumno. U slučaju spora o visini štete odlučuje sud.

VII. NADZOR

Upravni nadzor

Članak 68.

Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo.

Inspekcijski nadzor
Članak 69.

Inspekcijski nadzor nad primjenom ovoga Zakona i drugih propisa koji uređuju zaštitu prirode obavlja inspekcija zaštite prirode u Ministarstvu i inspekcija zaštite prirode u jedinicama lokalne samouprave, svatko u okviru svoje nadležnosti.

Inspekcijski nadzor provodi inspektor zaštite prirode.

Inspektor zaštite prirode dokazuju službeno svojstvo, identitet i ovlasti službenom iskaznicom.

Članak 70.

Inspektor zaštite prirode (u daljnjem tekstu: inspektor) vodi očevidnik o obavljenim pregledima i drugim radnjama s podacima o provedbi inspekcijskog nadzora.

Članak 71.

U provedbi nadzora nad zaštićenim prirodnim vrijednostima i drugim dijelovima prirode inspektor nadzire stanje kakvoće prirode, korištenje i uporabu zaštićenih prirodnih vrijednosti i drugih dijelova prirode, primjenu uvjeta i mjera zaštite prirode, te drugih akata izdanih na temelju ovoga Zakona.

Inspektor nadzire, sukladno odredbama ovoga Zakona, osobito:

- provedbu plana upravljanja i mjera zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenih dijelova prirode;
- radnje koje mogu prouzročiti promjene i oštećenja na zaštićenim dijelovima prirode ili drugom dijelu prirode;
- provedbu neposredne zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenih dijelova prirode;
- provedbu mjera zaštite divljih biljnih i životinjskih vrsta i ostalih zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- primjenu drugih propisanih uvjeta i mjera zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti.

Članak 72.

Ako utvrdi da je povrijeđen ovaj Zakon ili donešeni propis na temelju Zakona, inspektor će pismeno utvrditi nedostatke i nepravilnosti i rješenjem odrediti mjere i rok za otklanjanje.

Zalba na rješenje inspektora ne odlaže njegovo izvršenje.

Protiv rješenja inspektora jedinica lokalne samouprave žalba se izjavljuje Ministarstvu.

Protiv rješenja županijskog inspektora žalba se izjavljuje Ministru.

Rješenje donijeto po žalbi je konačno.

U obavljanju poslova iz članka 71. ovog zakona inspektor će:

- pregledati zaštićene dijelove prirode;

- narediti poduzimanje mjera radi usklađivanja obavljanja djelatnosti s odredbama ovog Zakona;
- privremeno obustaviti djelatnosti koje nisu u skladu s ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima;
- narediti privremene mjere da se spriječi šteta koja bi mogla nastati uslijed tih djelatnosti;
- privremeno do konačne odluke nadležnog organa oduzeti predmete kojima je učinjen prekršaj;
- izreći i naplatiti novčanu kaznu na licu mjesta za koje je zakonom ovlašten;
- preduzimati druge mjere i radnje na koje je ovlašten propisima.

Članak 73.

U slučajevima kada izvršitelj ne postupi po nalogu inspektora, propisane radnje izvršit će nadležna fizička ili pravna osoba na trošak izvršitelja.

Članak 74.

Poslove inspektora može obavljati osoba koja ima stručnu spremu VII/I stupnja obrazovanja – fakultet prirodnih znanosti, najmanje pet godina radnog iskustva u struci, položen stručni i upravni ispit.

VIII. FINANCIRANJE ZAŠTITE PRIRODE
Članak 75.

Za obavljanje poslova zaštite prirode sredstva se osiguravaju iz proračuna Županije i putem Fonda za zaštitu okoliša županije.

IX. KAZNENE ODREDBE
Članak 76.

Novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba, a novčanom kaznom od 100 do 500 KM fizička osoba za prekršaj ako:

- drži u zatočeništvu u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi, odnosno suprotno propisanim uvjetima životinje divljih vrsta (članak.43. stavak.1.);
- prikazuje u zoološkim vrtovima, akvarijima, terarijima ili sličnim prostorima životinje zavičajnih ili stranih divljih vrsta bez dopuštenja Ministarstva (članak 44. stavak 1.);
- uporabljuje neselektivna sredstva hvatanja i ubijanja zaštićenih životinja te sredstva koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije vrsta (članak 45.);
- obavlja znanstvena istraživanja bez suglasnosti Ministarstva ili ne dostavi Ministarstvu izvješće o rezultatima istraživanja (članak 40.);
- ne izgradi na autocesti, drugoj prometnici ili drugom objektu prijelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja (članak 42.);

- obavlja djelatnosti kojima se ugrožavaju bitne značajke zaštićenog krajobraza (članak 55.);
- na spomeniku prirode ili njegovoj neposrednoj blizini obavlja radnje koje ugrožavaju njegova obilježja i vrijednosti (članak 54);
- izvrši radnju iz članka 38. ovog zakona, a da prethodno nije pribavila dopuštenje Ministarstva (članak 38.);
- izvrši radnje iz članka 41. ovog zakona, a da prethodno nije pribavila propisanu suglasnost ili dopuštenje (članak 41.);
- izvrši radnju koja može prouzročiti promjenu ili oštećenje na zaštićenom dijelu prirode (članak 62., stavak 1.);
- izvrši radnju na zaštićenom dijelu prirode, a da prethodno nije ishodila uvjete zaštite prirode ili potvrdu Ministarstva (članak 62. stavke 2., 3., 4., 5. i 6.);
- ne obavi ponudu i prodaju nekretnine koja se nalazi u zaštićenom dijelu prirode na način propisan Zakonom (članak 65.).

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 500,00 do 1.000,00 KM.

Članak 77.

Novčanom kaznom od 100 do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- ne dopuste obilazak i pregled prirodnina (članak 19.);
- po završetku zahvata ne uspostavi ili približi stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata (članak 14. stavak 2.);
- provede zahvat za koji nije pribavljena ocjena prihvatljivosti za prirodu (članak 16. stavak 2.);
- ne štiti posebne zelene površine, drveće, vode i druge površine značajne za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u naseljenim područjima (članak 18. stavak 3.);
- iskorištava mineralne sirovine na način da se ne osigurava očuvanje krajobraznih vrijednosti prostora i ne poduzme mjere sanacije (članak 19.);
- koristi i gospodari šumama suprotno načelima održivog razvitka (članak 21.);
- obavlja pošumljavanje tamo gdje nije opravdano i na način koji ugrožava ugroženi nešumski i rijetki stanišni tip (članak 22.);
- bez valjanog razloga onečišćava i mijenja stanje krških stijena i krških voda, te oštećuje podzemne i nadzemne geomorfološke pojave i oblike (članak 23.);
- u obavljanju djelatnosti ne skrbi o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja te ne poduzima nužne mjere i stalno praćenje stanja (članak 25.);
- odlaže otpad izvan organiziranih odlagališta, ili ne izgradi odlagalište na način kojim se sprječava svako onečišćenje podzemlja (članak 25.);

- umjetno zahvaća vodne zalihe neophodne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti (članak 28.);
- ne osigurava pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more (članak 29. stavak 1.);
- ne osigura uređaje za prihvata zauljenih voda s brodova u lukama otvorenim za međunarodni promet (članak 29. stavak 2.);
- provodi zahvate i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području, (članak 35. stavak 2. i 3.);
- smanjuje populaciju divljih svojti, uništava njihova staništa ili mijenja njihove životne uvjete u mjeri u kojoj je svojta ugrožena (članak 36. stavak 2.);
- namjerno hvata, ozljeđuje ili ubija zaštićene i divlje životinje (članak 38.);
- namjerno uklanja zaštićene i divlje biljke i njihova staništa, smanjuje njihove populacije ili ih uništava (članak 38.);
- namjerno oštećuje ili uništava staništa divljih svojti (članak 38.);

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 500,00 do 1.000,00 KM.

Za prekršaj iz stavka 1. alineja 1., 8., 10., 14. i 19. ovoga članka kaznit će se od strane ovlaštene osobe na licu mjesta fizička osoba u iznosu od 100 KM.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 78.

Provedbene propise predviđene ovim Zakonom donijet će Ministar u roku godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Plan zaštite prirode iz članka 47. ovoga zakona donijet će Skupština u roku 3 godine od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Program zaštite prirode jedinica lokalne samouprave iz članka 47. ovoga zakona, donijet će predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave u roku 3 godine od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 79.

Kategorije zaštićenih dijelova prirode proglašene prije stupanja na snagu ovog Zakona nastavljaju egzistirati kao kategorije pod kojima su proglašene.

Osnivačka prava nad Javnim poduzećima koja upravljaju zaštićenim dijelovima prirode iz stavka 1. ovoga članka preuzima Županija sukladno svojim nadležnostima.

Odluku o načinu upravljanja zaštićenim dijelovima prirode iz stavka 1. ovoga članka, na prijedlog

Vlade, donijet će Skupština u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 80.

Planovi upravljanja zaštićenim područjima donesenim prije stupanja na snagu ovoga zakona primjenjivati će se do isteka razdoblja na koji su doneseni, ukoliko nisu u oprečnosti s odredbama ovoga zakona.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje primjena svih zatečenih propisa iz ove oblasti koji su se primjenjivali na području Županije.

Postojeći provedbeni propisi koji reguliraju pitanja zaštite prirode iz prethodnog stavka primjenjivat će se do donošenja novih propisa, ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Članak 81.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije".

Bosna i Hercegovina
 Federacija Bosne i Hercegovine
 Hercegovačko-neretvanska županija-kanton
 SKUPŠTINA

Broj: 02-01-XIII-031/05
 Mostar, 15. veljače 2005. godine

Predsjedavajući
 Omer Čevra, v.r.

35

ZAKON O ZAŠTITI ZRAKA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Radi osiguranja čistoće zraka neophodnog za život, rad i rekreaciju čovjeka i očuvanja vrijednosti čovjekova okoliša ovim Zakonom se određuju: tehnički uvjeti i mjere za sprječavanje ili smanjivanje emisija u zrak uzročenih ljudskim djelovanjem, koje se moraju poštovati u procesu proizvodnje na teritoriju Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u daljnjem tekstu Županije), planiranje i provođenje zaštite kvalitete zraka kao djela okoliša i općeg dobra koji ima zaštitu Županije, posebni izvori emisija, praćenje i utvrđivanje kvalitete zraka i izvora emisija i mjere za sprječavanje, katastar emisija, nadzor i kazne za prekršaje za pravne i fizičke osobe.

Sredstva za obavljanje poslova zaštite kvalitete zraka osiguravaju se putem Županijskog fonda za zaštitu okoliša.

Mjere iz stavka 1. ovog članka poduzimaju se uz primjenu načela:

- integralnog pristupa zaštiti okoliša, uključujući zrak, vodu i tlo kao i obvezu smanjenja emisija na najmanju moguću mjeru uz uporabu najboljih raspoloživih tehnologija;
- zagađivač plaća, kojim se osigurava da troškove smanjenja zagađivanja zraka snose operatori izvora emisija zagađujućih supstanci;
- usuglašenost zaštite na radu s pravilima zaštite zraka; i
- poboljšavanje kvalitete zraka.

Osnovni cilj zaštite i poboljšanja kvalitete zraka je:

- očuvati zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet, kulturne i materijalne vrijednosti;
- postići najbolju moguću kvalitetu zraka;
- spriječiti ili smanjiti zagađenja koja utječu na promjenu klime; i
- uspostaviti, održavati i unaprjeđivati cjelovit sustav upravljanja kvalitetom zraka na prostoru Županije.

Članak 2.

Ministarstvo graditeljstva, prostornog uređenja i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u daljnjem tekstu Ministarstvo), druga nadležna tijela i jedinice lokalne samouprave dužna su osigurati sudjelovanje javnosti u pripremi dokumenata prostornog uređenja i drugih planova koji utječu na kvalitetu zraka, kao i u pripremi politike zaštite kvalitete zraka i akcionih planova o zraku, u određivanju lokacija, postupcima izdavanja dozvola i inspekcijama izvora emisija.

Zaštitom i poboljšanjem kvalitete zraka ne smiju se ugroziti ostali dijelovi okoliša, druga područja i kvaliteta življenja budućih naraštaja (održivi razvoj).

Članak 3.

Svi subjekti čije aktivnosti imaju utjecaj na zrak dužni su međusobno surađivati po pitanjima kvalitete zraka.

Zabranjeno je prouzrokovanje značajnog zagađivanja zraka ili nanošenje štete okolišu putem emisija.

Izvori zagađenja zraka u smislu ovoga Zakona moraju biti izgrađeni, proizvedeni, opremljeni, rabljeni i održavani tako da ne ispuštaju u zrak zagađujuće supstance iznad graničnih vrijednosti emisija, tako da ne ispuštaju i unose u zrak zagađujuće supstance u količinama koje mogu ugroziti zdravlje ljudi i okoliš.